

Pravilnik o deklarisanju i označavanju upakovanih namirnica

("Sl. list SCG", br. 4/2004, 12/2004 i 48/2004)

1. I OPŠTE ODREDBE
2. II NAČIN DEKLARISANJA
3. III SADRŽINA DEKLARACIJE
4. IV OZNAČAVANJE NUTRITIVNE VREDNOSTI
5. V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se deklarisanje i označavanje upakovanih namirnica (u daljem tekstu: namirnice) u prometu koje su bez dalje prerade namenjene potrošaču ili objektima javne ishrane.

Odredbe ovog pravilnika ne odnose se na namirnice koje se pakuju u prisustvu potrošača i namirnice čije je deklarisanje uređeno propisima o vinu.

Član 2

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sledeće značenje:

- *deklarisanje* je slovna oznaka, robni znak, zaštitni znak, grafička oznaka ili simbol koji se odnosi na namirnice, a nalazi se na ambalaži, etiketi, dokumentu, alkici, privesku ili omotu namirnice;
- *upakovana namirnica* je pojedinačna namirnica u celini ili delimično unapred upakovana u ambalažu tako da se njena sadržina ne može promeniti dok se ambalaža ne otvori ili ne ošteti;
- *objekat javne ishrane* je objekat namenjen snabdevanju potrošača hranom (restoran, ugostiteljski objekat, škola, dečiji vrtić, bolnica i sl.);
- *potrošač* je lice koje nabavlja namirnicu za sopstvenu upotrebu bez namere da je dalje prerađuje, prodaje i sl.;
- *zbirno pakovanje* je pakovanje koje sadrži dve ili više po količini i sadržini istih pojedinačnih namirnica;
- *nutritivna izjava* je tvrdnja da namirnica ima određena nutritivna svojstva;
- *protein* je sadržaj proteina izračunatog korišćenjem formule: protein = ukupni azot po Kjeldahlu x faktor;

- *ugljeni hidrati* su svi ugljeni hidrati koji se metabolišu u ljudskom organizmu;
- *šećeri* su svi monosaharidi i disaharidi;
- *masti* su svi lipidi uključujući fosfolipide;
- *zasićene masne kiseline* su masne kiseline bez dvostrukih veza;
- *mono-nezasićene masne kiseline* su masne kiseline sa jednom cis dvostrukom vezom;
- *poli-nezasićene masne kiseline* su masne kiseline sa cis, cis-dvostrukim vezama između kojih se nalazi metilenska grupa;
- *vlakna* su ugljeni hidrati i lignin biljnog i životinjskog porekla koji se ne digestuju u ljudskom organizmu.

.

II NAČIN DEKLARISANJA

Član 3

Deklaracija na namirnici je na srpskom jeziku, jasno uočljiva, čitka, nepromenljiva i ne može biti prekrivena drugim rečima ili oznakama.

Naziv namirnice, neto količina, rok upotrebe i procenat alkohola moraju biti označeni u istom vidnom polju (tegle, limenke, boce i sl. u obliku valjka imaju dva vidna polja i to telo i poklopac ambalaže jer dno nije vidno polje, četvrtasta ambalaža ima pet ili šest vidnih polja, u zavisnosti da li ima dno ili ne, i sl.).

Na namirnice pakovane u ambalaži čija je površina vidnog polja manja od 10 cm² mogu se navesti samo podaci iz člana 8 tač. 1, 3 i 4 ovog pravilnika.

Na namirnici u zbirnom pakovanju pojedinačne neto količine do 100 g ili ml mogu se navesti samo podaci iz člana 8 tač. 1, 3 i 4 ovog pravilnika, pod uslovom da su ostali podaci navedeni na zbirnom pakovanju.

Namirnice iz uvoza moraju imati deklaraciju na srpskom jeziku.

Član 4

Podaci na deklaraciji ne mogu biti takvi da potrošača dovode u zabludu u pogledu porekla, sastava, neto količine, roka upotrebe, načina izrade ili proizvodnje namirnice.

Namirnici se ne mogu pripisivati svojstva ili osobine koje ona nema.

Deklaracijom se ne može sugerisati da namirnica ima naročite osobine ako ih ima svaka namirnica iste vrste.

Odredbe ovog člana odnose se i na reklamiranje namirnica.

Član 5

Namirnica koja je obrađena jonizujućim zracima ima oznaku "*tretirano jonizujućim zracima*".

Član 6

Namirnica kojoj je trajnost produžena upotrebom gasova za pakovanje ima oznaku “*pakovano u zaštitnoj atmosferi*“.

Član 7

Kod namirnica u zbirnom pakovanju koje su namenjene prodaji na veliko ili objektima javne ishrane navode se podaci iz člana 8 ovog pravilnika na zbirnom pakovanju i u propratnoj dokumentaciji koja se dostavlja istovremeno sa pošiljkom ili pre, ako su na pojedinačnom pakovanju navedeni podaci iz člana 8 tač. 1, 3, 4 i 7 ovog pravilnika.

III SADRŽINA DEKLARACIJE

Član 8

Deklaracija na namirnici sadrži sledeće podatke:

- 1) naziv pod kojim se namirnica prodaje i trgovačko ime ako ga namirnica ima;
- 2) spisak sastojaka, a kod sastojaka iz člana 16 ovog pravilnika navodi se količina;
- 3) neto količina;
- 4) rok upotrebe;
- 5) uslove čuvanja i skladištenja namirnice, gde je to potrebno;
- 6) serija (šarža, partija ili lot) namirnice;
- 7) naziv i sedište, odnosno adresu proizvođača i subjekta koji namirnicu pakuje ako to nije proizvođač, kod uvoznih namirnica naziv i sedište, odnosno adresu uvoznika, zemlju porekla (“proizvedeno u...”) i zemlju iz koje je namirnica uvezena (“uvezeno iz...”);
- 8) uputstvo za upotrebu, gde je to potrebno;
- 9) količinu alkohola kod pića koja sadrže više od 1,2% v/v;
- 10) kategoriju kvaliteta ili klasu proizvoda ako namirnica po posebnim propisima podleže kategorizaciji ili klasifikaciji;
- 11) druge podatke od značaja za potrošača u skladu sa posebnim propisima za pojedine vrste namirnica.

Član 9

Naziv namirnice određuje se tehničkim propisima o kvalitetu za pojedinačne grupe, odnosno kategorije namirnica.

Ako naziv namirnice nije određen propisima iz stava 1 ovog člana, namirnica se označava:

- 1) nazivom uobičajenim u Srbiji i Crnoj Gori;
- 2) opisnim nazivom tako da potrošač može da je razlikuje od drugih sličnih namirnica.

Naziv namirnice sadrži i podatak o njenom fizičkom stanju ili posebnom postupku obrade (u prahu, kondenzovana, dimljena, sušena, pasterizovana, brzo smrznuta i sl.) ako izostavljanje takvog podatka potrošača može da dovede u zabludu.

Naziv namirnice ne može se zameniti robnim znakom, zaštitnom markom ili popularnim imenom.

Član 10

Sastojak je svaka komponenta, uključujući i aditive, koja se upotrebljava u proizvodnji ili u pripremi namirnice i prisutna je u namirnici kao takva ili u izmenjenom obliku.

Pod sastojkom iz stava 1 ovog člana ne smatraju se:

- 1) sastavni delovi sastojka koji se u toku proizvodnog procesa izdvoje i opet vrate u proporciji koja nije veća od prvobitne;
- 2) preneseni aditivi, odnosno aditivi koji su u namirnicu došli preko jednog ili više sastojaka, a u samom proizvodu nemaju tehnološku funkciju;
- 3) pomoćna sredstva u proizvodnji, uključujući rastvarače i enzimske preparate,
- 4) supstance koje se u određenim količinama koriste za dispergovanje, standardizaciju ili rastvaranje aditiva ili aroma.

Član 11

Spisak sastojaka uključuje sve sastojke namirnice po opadajućem redosledu u odnosu na njihovu masu u trenutku upotrebe u proizvodnji namirnice. Spisku sastojaka prethodni reč "*sastojci*".

U spisku sastojaka navode se na sledeći način:

- 1) voda i isparljive materije po opadajućem redosledu u odnosu na njihovu masu u gotovoj namirnici. Količina dodate vode izračunava se tako što se od ukupne količine namirnice oduzme ukupna količina drugih upotrebljenih sastojaka. Navođenje vode nije obavezno:
 - ako količina dodate vode ne prelazi 5% mase gotove namirnice;
 - ako se voda u pripremi namirnice upotrebljava samo za rekonstituisanje određenog koncentrovanog ili dehidriranog sastojka;
 - ako se radi o tečnom sredstvu u smislu člana 22 ovog pravilnika;
- 2) sastojci upotrebljeni u koncentrovanom ili dehidriranom obliku, koji su u procesu proizvodnje rekonstituisani, redosledom po masi koju su imali pre koncentrovanja ili dehidracije;
- 3) sastojci u rekonstituisanoj namirnici po opadajućem redosledu kod koncentrovanih ili dehidriranih namirnica koje se pre upotrebe rekonstituišu dodavanjem vode ako spisak sastojaka sadrži oznaku "*sastojci rekonstituisane namirnice*" ili "*sastojci namirnice pripremljene za upotrebu*";

4) sastojci proizvoljnim redosledom kod mešavina voća ili povrća gde količina određenog voća ili povrća značajno ne preovlađuje ako spisak sastojaka sadrži oznaku “*u promenljivom odnosu*”;

5) sastojci proizvoljnim redosledom kod mešavina začina i biljaka gde količina nijedne značajno ne preovlađuje ako spisak sastojaka sadrži oznaku “*u promenljivom odnosu*”.

Član 12

Sastojci se označavaju svojim specifičnim nazivom u skladu sa članom 11 ovog pravilnika, osim sastojaka kategorije namirnica iz sledeće tabele koji se kada su sastavni deo druge namirnice označavaju nazivom te kategorije.

Tabela br. 1

Kategorija	Oznaka
Rafinisana ulja, osim maslinovog	“Biljno ulje” ili “životinjsko ulje” (Oznaka njihovog specifičnog biljnog ili animalnog porekla) Oznaka “hidrogenizovan” mora da stoji samo na hidrogenizovanim uljima.
Rafinisane masti	“Biljna mast” ili “životinjska mast” (Oznaka njihovog specifičnog biljnog ili animalnog porekla) Oznaka “hidrogenizovan” mora da stoji samo na hidrogenizovanim mastima.
Mešavina brašna sastavljena od dve ili više vrsta žitarica	“Brašno” pracoeno listom žitarica od kojih je napravljeno po opadajućem redosledu zavisno od težine
Skrob i modifikovani skrob	“Skrob”
Sve vrste ribe gde je riba jedan od sastojaka druge namirnice, a vrsta ribe se ne pominje u nazivu namirnice.	“Ribe”
Sve vrste sira gde je sir ili mešavina sira jedan od sastojaka druge namirnice a vrsta sira se ne pominje u nazivu namirnice.	“Sir”
Svi zacini koji ne prelaze 2% težine namirnice	“Zacini” ili “mešavine zacina”
Sve biljke ili delovi biljaka koji ne prelaze 2% težine namirnice	“Biljke” ili “biljne mešavine”
Sve vrste gumenih preparata korišćenih u proizvodnji gumene baze za žvake	“Gumena baza”
Sve vrste mrvljenih pekarskih proizvoda od žitarica	“Mrvljeno”
Saharoza	“Šecer”

Anhidrovana dekstroza ili monohidratna dekstroza	“Dekstroza”
Glukočni sirup ili anhidrovani glukočni sirup	“Glukočni sirup”
Svi tipovi mlečnih proteina (kazein, kazeinati i proteini surutke) i njihove mešavine	“Mlečni proteini”
Presovani, cedeni ili rafinisani kakao maslac	“Kakao maslac”
Kandirano voće koje ne prelazi 10% težine namirnice	“Kandirano voće”
Mešavine povrća koje ne prelaze 10% težine namirnice	“Povrće”
Meso sisara i ptica gde sadržaj ukupne masti i vezivnog tkiva ne prelazi 25%, a sastojak je druge namirnice	“Meso”

Kategorije sastojaka koje umesto specifičnog naziva mogu da se označavaju imenom kategorije kojoj pripadaju

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kategorija sastojaka koja nosi opštu oznaku “skrob” uvek se dopunjava navođenjem njegovog specifičnog biljnog porekla, ako skrob može da sadrži gluten (skrob dobijen iz pšenice, raži, ječma i ovsu).

Član 13

Aditivi se označavaju na deklaraciji navođenjem kategorije i naziva aditiva ili njegovog E broja (konzervansi - natrijum-benzoat ili konzervansi E 211). Osim kod kategorije “*modifikovani skrob*” iza koje nema naziva aditiva niti E-broj, ali se dopunjava navođenjem njegovog specifičnog biljnog porekla kada modifikovani skrob može da sadrži gluten (skrob dobijen iz: pšenice, raži, ječma i ovsu). Za aditiv koji pripada kategoriji kiselina, a u svom nazivu sadrži reč kiselina dovoljno je navesti samo naziv aditiva bez kategorije.

Član 14

Arome se označavaju navođenjem reči “*aroma*” ili specifičnim nazivom ili opisom arome. Oznaka “*prirodna*” koristi se samo za aromu čije se aromatične komponente sastoje isključivo od:

- 1) prirodno aromatičnih supstanci tj. supstanci određenog hemijskog sastava koje imaju aromatična svojstva, a koje se dobijaju odgovarajućim fizičkim (uključujući destilaciju i ekstrakciju rastvaračima), enzimskim ili mikrobiološkim postupcima iz materijala biljnog ili životinjskog porekla u sirovom obliku ili posle prerade za humanu upotrebu

tradicionalnim postupcima za pripremanje hrane (uključujući sušenje, torefakciju i fermentaciju);

2) aromatičnih preparata tj. proizvoda izuzev aromatičnih supstanci bez obzira da li su koncentrovani ili ne i imaju aromatična svojstva, a dobijaju se odgovarajućim fizičkim (destilacijom i ekstrakcijom rastvaračima), enzimskim ili mikrobiološkim postupcima iz materijala biljnog ili životinjskog porekla u sirovom obliku ili posle prerade za humanu upotrebu tradicionalnim postupcima za pripremanje hrane (uključujući sušenje, torefakciju i fermentaciju).

U opisu arome koji ukazuje na određenu namirnicu ili biljno ili životinjsko poreklo oznaka "*prirodna*" koristi se samo ako je aromatična komponenta izolovana odgovarajućim fizičkim, enzimskim, mikrobiološkim ili tradicionalnim postupcima za pripremanje hrane isključivo ili gotovo isključivo iz navedene namirnice ili biljne ili životinjske sirovine.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, kinin i kofein kada se koriste kao arome u namirnici označavaju se nazivom u listi sastojaka uz reč "*aroma*".

Na deklaraciji pića koja su u prometu u obliku u kome se konzumiraju ili u obliku posle rekonstrukcije iz koncentrovanog ili osušenog proizvoda a sadrže i kofein iz bilo kog izvora u sadržaju većem od 150 mg po litru, oznaka "*visok sadržaj kofeina*" ističe se na deklaraciji u istom vidnom polju u kome je i naziv proizvoda. Uz ovu oznaku navodi se sadržaj kofeina izražen u mg/l.

Odredbe stava 4 ovog člana ne odnose se na pića na bazi kafe ili čaja i ekstrakta kafe ili čaja kad naziv pod kojim se namirnica prodaje sadrži reč kafa ili čaj.

Član 15

Kad sastojak namirnice sadrži dva ili više sastojaka, smatra se mešavinom sastojaka koja može biti uključena u spisak sastojaka pod sopstvenim nazivom i izražena ukupnom masom, ako je neposredno prati spisak njenih sastojaka po opadajućem redosledu.

Navođenje spiska iz stava 1 ovog člana nije obavezno:

- 1) ako mešavina sastojaka čini manje od 25% gotove namirnice, osim aditiva koji se navode kad u namirnici imaju tehnološko svojstvo;
- 2) ako je mešavina sastojaka namirnica za koju, u skladu sa odredbama ovog pravilnika, nije obavezno navođenje sastojaka.

Član 16

Količina sastojka označava se u spisku sastojaka namirnice:

- 1) ako je sastojak ili kategorija sastojka navedena u nazivu namirnice;
- 2) ako je sastojak ili kategorija sastojka izražena na deklaraciji rečima, slikom ili grafikom;

3) ako sastojak ili kategorija sastojka suštinski određuje karakter namirnice, odnosno opis namirnice po čemu se ona razlikuje od drugih namirnica sa kojima se može zameniti.

Izuzetno od tačke 2 stava 1 ovog člana isticanje slike voća zastupljenog u osvežavajućem bezalkoholnom piću, sirupima i praškovima za osvežavajuće bezalkoholno piće nije dozvoljeno.

Član 17

Navođenje količine sastojka iz člana 16 ovog pravilnika nije obavezno za:

- 1) sastojak čija je neto količina označena u skladu sa članom 23 ovog pravilnika;
- 2) sastojak koji se upotrebljava u malim količinama za aromatizovanje;
- 3) sastojak koji je naveden u nazivu namirnice, a nije opredeljujući faktor za potrošača;
- 4) sastojak čija promena količine suštinski ne menja karakter namirnice;
- 5) zaslađivače ili šećere, bez obzira na to da li u nazivu sadrže oznaku “*sa zaslađivačem*” ili “*sa šećerom*”.

Član 18

Navođenje sastojaka nije obavezno kod:

- 1) svežeg voća i povrća koje nije oljušteno, iseckano ili na sličan način obrađeno;
- 2) sirćeta dobijenog fermentacijom isključivo od jedne sirovine koja se navodi u nazivu proizvoda pod uslovom da mu se ne dodaje nijedan drugi sastojak;
- 3) sira, maslaca, fermentisanog mleka i povelake, pod uslovom da nisu dodati drugi sastojci osim mlečnih proizvoda, enzima i kultura mikroorganizama neophodnih za proizvodnju ili soli koja je potrebna za proizvodnju sira osim svežeg sira i topljenog sira;
- 4) namirnice koje sadrže samo jedan sastojak ako je njegovo trgovačko ime identično sa imenom sastojka;
- 5) pića koja sadrže više od 1,2% v/v.

Član 19

U sklopu naziva namirnice ističe se natpis:

- “*sa zaslađivačem*” odnosno “*sa zaslađivačima*” ako namirnica sadrži jedan ili više zaslađivača;
- “*sa šećerom i zaslađivačem*” odnosno “*sa šećerima i zaslađivačima*” ako je namirnici dodat jedan ili više šećera i jedan ili više zaslađivača;
- “*stoni zaslađivač na bazi...*”, pri čemu se navodi E broj ili naziv upotrebljenih zaslađivača u opisu ispod naziva stonog zaslađivača;
- “*sadrži izvor fenilalanina*” ako namirnica sadrži zaslađivač aspartam (E591);
- “*prekomerna upotreba može da izazove laksativni efekat*” ako namirnica sadrži više od 10% dodatih poliola.

Član 20

Neto količina namirnica označava se jedinicima mase ili zapremine:

- 1) za tečne namirnice u: litrima, decilitrima ili mililitrima;
- 2) za namirnice koje nisu u tečnom stanju u: kilogramima ili gramima;
- 3) za viskozne namirnice zapreminom ili masom.

Član 21

Kod namirnica u zbirnom pakovanju navodi se neto količina pojedinačnog pakovanja i broj pojedinačnih pakovanja u zbirnom pakovanju.

Podaci iz stava 1 ovog člana ne navode se ako je ukupan broj pojedinačnih pakovanja jasno vidljiv i može se prebrojati i ako se vidi oznaka neto količine na pojedinačnom pakovanju.

Ako se zbirno pakovanje sastoji iz dva ili više pojedinačnih pakovanja koji nisu predmet prodaje neto količina se deklariraše kao ukupna neto količina zbirnog pakovanja.

Član 22

Ako se čvrsta namirnica nalazi u tečnom sredstvu čiji sastav nije opredeljujući faktor za potrošača, na deklaraciji se navodi neto količina čvrste namirnice.

Pod tečnim sredstvom iz prethodnog stava podrazumeva se: voda, vodeni rastvori soli, raso, vodeni rastvori prehrambenih kiselina, sirće, vodeni rastvori šećera i ostalih zaslađivača, voćni ili biljni sokovi u slučaju da se radi o voću ili povrću.

Tečno sredstvo može biti i u smrznutom stanju.

Član 23

Navođenje neto količine iz člana 21 ovog pravilnika nije obavezno:

- 1) za namirnice koje se prodaju na komad, a mogu se prebrojati ili je broj komada naveden na deklaraciji;
- 2) za namirnice čija je neto količina manja od 5 g ili 5 ml, osim kada je reč o začinima ili začinskim mešavinama;
- 3) za namirnice koje značajno gube masu ili zapreminu i koje se prodaju na komad ili se mere u prisustvu kupca.

Član 24

Rok upotrebe namirnica je datum do kog namirnica zadržava svoja specifična svojstva, ako je uskladištena i čuvana na odgovarajući način.

Datum se sastoji od dana, meseca i godine u nekodiranom hronološkom redosledu (xx dan, xx mesec, xx godina).

Rok upotrebe se označava sa:

- 1) “*upotrebljivo do ...*” kada datum uključuje naznaku dana;
- 2) “*upotrebljivo do kraja ...*” u ostalim slučajevima.

Za proizvode sa rokom trajanja do tri meseca navodi se dan i mesec, od tri meseca do osamnaest meseci - mesec i godina, a za duže od osamnaest meseci dovoljno je navesti godinu roka upotrebe.

Ako rok upotrebe nije moguće utisnuti na samoj deklaraciji zbog tehnološkog postupka, na deklaraciji se navodi informacija gde je i na koji način utisnut rok upotrebe.

Uz rok upotrebe navode se i uslovi čuvanja i skladištenja namirnice, kad je to potrebno.

Član 25

Navođenje roka upotrebe nije obavezno kod:

- 1) svežeg voća i povrća koje nije oljušteno, iseckano ili na sličan način obrađeno;
- 2) pića, koja sadrže deset ili više volumen procenata alkohola;
- 3) hleba i peciva koji se zbog svog sastava upotrebljavaju dvadeset četiri sata od momenta proizvodnje;
- 4) sirćeta;
- 5) kristal šećera;
- 6) poslastičarskih proizvoda dobijenih od šećera i aroma ili obojenih šećera;
- 7) žvakaćih guma ili sličnih proizvoda za žvakanje.

Član 26

Pod serijom (šarža, partija ili lot) podrazumeva se grupa namirnica u prometu koje su proizvedene, prerađene i pakovane u istovetnim uslovima.

Serijska se označava jasno, neizbrisivo i vidljivo slovom L i brojem serije koji omogućavaju identifikaciju namirnice.

Član 27

Oznaka serije ne stavlja se na:

- 1) namirnice čija je najveća površina vidnog polja ambalaže manja od 10 cm²;
- 2) pojedinačno pakovanje sladoleda, sladoledni dezert, smešu za sladoled, funkcionalni sladoled, funkcionalni sladoledni dezert, gde je serija navedena na zbirnom pakovanju;
- 3) ambalažu ako je naveden rok upotrebe ili datum punjenja koji sadrži dan, mesec i godinu.

Član 28

Sadržaj alkohola utvrđuje se na temperaturi od 20 Co i označava se u volumenskim procentima na jednu decimalu preciznosti kod pića koja sadrže više od 1,2% v/v. Ispred ove oznake stavlja se reč *alkohol* ili *alk*.

Kod označavanja sadržaja alkohola dozvoljena su sledeća odstupanja:

- kod piva koje sadrži najviše 5,5% v/v 0,5% v/v;
- kod piva koje sadrži više od 5,5% v/v 1,0% v/v;
- kod pića koja sadrže ekstrahovano voće ili biljke 1,5% v/v;

- druge vrste pića 0,3% v/v.

.

IV OZNAČAVANJE NUTRITIVNE VREDNOSTI

Član 29

Pod označavanjem nutritivne vrednosti podrazumeva se tabelarno prikazivanje energetske vrednosti i sadržaja sledećih sastojaka: proteina, ugljenih hidrata, masti, vlakana, natrijuma kao i vitamina i minerala navedenih u Tabeli br. 2.

Član 30

Označavanje nutritivne vrednosti obavezno je kada deklaracija sadrži jednu ili više navedenih nutritivnih izjava:

- *Niska energetska vrednost* - kada je energetska vrednost manja od 170 kJ (40 kcal)/100 g, ili manja od 80 kJ (20 kcal)/100 ml;
- *Smanjena energetska vrednost* - kada je energetska vrednost smanjena najmanje 30% u odnosu na energetska vrednost iste ili slične namirnice;
- *Bez energetske vrednosti* - kada je energetska vrednost manja od 17 kJ (4 kcal)/100 ml. U slučaju namirnica koje su prirodno bez energetske vrednosti, za izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks "*prirodno*".
- *Nizak sadržaj masti* - kada je sadržaj masti manji od 3 g/100 g, ili manji od 1,5 g/100 ml;
- *Bez masti* - kada je sadržaj masti manji od 0,5 g/100 g ili 100 ml;
- *Nizak sadržaj zasićenih masnih kiselina* - kada je sadržaj zasićenih masnih kiselina manji od 1,5 g/100 g ili 0,75 g/100 ml, pri čemu u oba slučaja zasićene masne kiseline ne smeju da obezbeđuju više od 10% energetske vrednosti;
- *Bez zasićenih masnih kiselina* - kada je sadržaj zasićenih masnih kiselina manji od 0,1 g/100 g ili 100 ml. U slučaju namirnica koje prirodno ne sadrže zasićene masne kiseline za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks "*prirodno*";
- *Nizak sadržaj šećera* - kada je sadržaj šećera manji od 5 g/100 g ili ml. U slučaju namirnica čiji je sadržaj šećera prirodno nizak za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks "*prirodno*";
- *Bez šećera* - kada je sadržaj šećera manji od 0,5 g/100 g ili ml. U slučaju namirnica koje prirodno ne sadrže šećer za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks "*prirodno*";
- *Bez dodatka šećera* - kada namirnica ne sadrži dodate mono- ili disaharide ili druge namirnice slatkog ukusa u svrhu zaslađivanja;
- *Nizak sadržaj natrijuma (soli)* - kada je sadržaj natrijuma manji od 0,12 g/100 g ili

100 ml, odnosno ekvivalentne vrednosti za kuhinjsku so (NaCl) u 100 g ili 100 ml. U slučaju namirnica koje prirodno imaju nizak sadržaj natrijuma za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodno*”;

- *Veoma nizak sadržaj natrijuma (soli)* - kada je sadržaj natrijuma manji od 0,04 g/100 g ili 100 ml, odnosno od ekvivalentne vrednosti za kuhinjsku so (NaCl) u 100 g ili 100 ml. U slučaju namirnica koje prirodno imaju veoma nizak sadržaj natrijuma za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodno*”;

- *Bez natrijuma ili bez soli* - kada je sadržaj natrijuma manji od 0,005 g/100 g ili 100 ml, odnosno od ekvivalentne vrednosti za kuhinjsku so (NaCl) u 100 g ili 100 ml. U slučaju namirnica koje su prirodno bez natrijuma za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodno*”;

- *Izvor vlakana* - kada je sadržaj vlakana najmanje 3 g/100 g ili najmanje 1,5 g/100 kcal. U slučaju namirnica koje su prirodan izvor vlakana za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodan*”.

- *Visok sadržaj vlakana* - kada je sadržaj vlakana najmanje 6 g/100 g ili najmanje 3 g/100 kcal. U slučaju namirnica koje prirodno imaju visok sadržaj vlakana za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodno*”.

- *Izvori proteina* - kada se najmanje 12% energetske vrednosti namirnice obezbeđuje iz proteina. U slučaju namirnica koje su prirodan izvor proteina za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodan*”;

- *Visok sadržaj proteina* - kada se najmanje 20% energetske vrednosti namirnice obezbeđuje iz proteina. U slučaju namirnica koje prirodno imaju visok sadržaj proteina za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodno*”;

- *Izvor vitamina i/ili minerala* - kada je sadržaj vitamina i/ili minerala najmanje 15% preporučene dnevne količine (RDA) navedene u Tabeli br. 2 ovog pravilnika u 100 g ili 100 ml. U slučaju namirnica koje su prirodan izvor vitamina i/ili minerala za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodan*”;

- *Obogaćeno vitaminima i/ili mineralima* - kada je sadržaj vitamina i/ili minerala najmanje 15% preporučene dnevne količine (RDA) navedene u Tabeli br. 2 ovog pravilnika u 100 g ili 100 ml;

- *Visok sadržaj vitamina i/ili minerala* - kada je sadržaj vitamina i/ili minerala najmanje 30% preporučene dnevne količine (RDA) navedene u Tabeli br. 2 ovog pravilnika u 100 g ili 100 ml. U slučaju namirnica koje imaju prirodno visok sadržaj vitamina i/ili minerala za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “*prirodno*”;

- *Sadržaj (naziv hranljivog sastojka)* - kada sadržaj hranljivog sastojka odgovara svim

primenjivim zahtevima iz stava 2 ovog člana. U slučaju namirnica koje prirodno sadrže navedeni hranljivi sastojak za ovu izjavu o hranljivoj vrednosti može se koristiti prefiks “prirodno“;

- *Povećan sadržaj (naziv hranljivog sastojka)* - kada sadržaj hranljivog sastojka odgovara zahtevima za izjavu o hranljivoj vrednosti “*izvor (naziv hranljivog sastojka)*“, a njegov sadržaj je povećan najmanje 30% u odnosu na istu ili sličnu namirnicu;

- *Smanjen sadržaj (naziv hranljivog sastojka)* - kada je sadržaj hranljivog sastojka smanjen najmanje 30% u odnosu na istu ili sličnu namirnicu;

- *Light (ili lite)* - kada sadržaj hranljivog sastojka odgovara zahtevima za izjavu o hranljivoj vrednosti “*smanjen sadržaj (naziv hranljivog sastojka)*” pri čemu ova izjava mora da bude dopunjena navođenjem podataka koje namirnici daju ovo svojstvo.

Član 31

Označavanje nutritivne vrednosti vrši se na jedan od sledećih načina:

1) Energetska vrednost:

- količine proteina, ugljenih hidrata i masti.

2) Energetska vrednost:

- količina proteina, ugljenih hidrata, masti, šećera, zasićenih masnih kiselina, vlakana i natrijuma.

Označavanje nutritivne vrednosti može da sadrži podatak o količini jednog ili više sledećih sastojaka: skroba, poliola, mononezasićenih masnih kiselina, polinezasićenih masnih kiselina, holesterola, minerala i vitamina.

Tabela br. 2

Vitamin A	mg	800	Vitamin B12	mg	1
Vitamin D	mg	5	Biotin	mg	0,15
Vitamin E	mg	10	Pantotenska kis.	Mg	6
Vitamin C	mg	60	Kalcijum	mg	800
Tiamin	mg	1,4	Fosfor	mg	800
Riboflavin	mg	1,6	Gvožde	mg	14
Niacin	mg	18	Magnezijum	mg	300
Vitamin B6	mg	2	Cink	mg	15
Folacin	mg	200	Jod	mg	150

Vitamini i minerali koji se mogu deklarirati i njihov preporučeni dnevni unos (PDU)*

* Količina vitamina ili minerala koja se deklarira je ona kojom se sa 100 gr ili 100 ml ili po pakovanju namirnice obezbeđuje najmanje 15% preporučenog dnevnog unosa vitamina ili minerala navedenog u Tabeli br. 2.

Kad deklaracija o nutritivnoj vrednosti sadrži količine polinezasićenih masnih kiselina, odnosno mononezasićenih masnih kiselina, odnosno holesterola, obavezno se navodi i količina zasićenih masnih kiselina iako one nisu pomenute u nutritivnoj izjavi.

Član 32

Energetska vrednost i sadržaj nutrijenata ili njihovih komponenti izražava se numerički na pojedinačnom ili zbirnom pakovanju u sledećim jedinicama:

- energija u kJ i kcal na 100 g ili ml ili po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- proteini u g na 100 g ili ml ili po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- ugljeni hidrati u g na 100 g ili ml ili po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- mast u g na 100 g ili ml ili po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- vlakna u g na 100 g ili ml ili po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- natrijum u g na 100 g ili ml po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- holesterol u mg na 100 g ili ml ili po pakovanju ako pakovanje predstavlja jednu porciju;
- vitamini i minerali u jedinicama navedenim u Tabeli br. 2.

.

V PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 33

Ambalaža originalnog pakovanja proizvedena pre stupanja na snagu ovog pravilnika može se koristiti posle stupanja na snagu ovog pravilnika, i to:

- 1) staklena ambalaža sa trajno utisnutom deklaracijom - do pet godina;
- 2) metalna ambalaža sa trajno utisnutom deklaracijom - najdocnije do 1. maja 2006. godine;
- 3) etikete i ostala ambalaža - najdocnije do 1. maja 2006. godine.

Član 34

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaju da važe odredbe koje se odnose na deklarisanje i označavanje upakovanih namirnica u sledećim pravilnicima:

- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za aditive i njihove mešavine za prehrambene proizvode ("Službeni list SCG", br. 56/2003);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za jestivo biljno ulje i masti, margarin i druge masne namaze, majonez i srodne proizvode ("Službeni list SRJ", br. 54/99 i 20/2000);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za jestivo maslinovo ulje i jestivo ulje komine masline ("Službeni list SRJ", br. 54/99);

- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za sirovu kafu, proizvode od kafe i surogate kafe ("Službeni list SRJ", br. 35/2001 i 49/2001);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za senf ("Službeni list SRJ", br. 3/2001);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za osvežavajuća bezalkoholna pića, sirupe i praškove za osvežavajuća bezalkoholna pića i soda vodu ("Službeni list SRJ", br. 3/2001, 3/2002, 10/2002, 22/2002, 35/2002, 53/2002 i 58/2002);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za kuhinjsku so i so za prehrambenu industriju ("Službeni list SRJ", br. 39/2001);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za pekarski kvasac ("Službeni list SRJ", br. 9/2002);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za sirće ("Službeni list SRJ", br. 17/2002);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za mleko, mlečne proizvode, kompozitne mlečne proizvode i starter kulture ("Službeni list SRJ", br. 26/2002);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za ribe, rakove, školjkaše, morske ježeve, morske krastavce, žabe, kornjače, puževe i njihove proizvode ("Službeni list SRJ", br. 6/2003);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za jestive pečurke i proizvode od jestivih pečuraka ("Službeni list SCG", br. 31/2003);
- Pravilnik o kvalitetu voća, povrća i pečurki ("Službeni list SFRJ", br. 29/79 i 53/87);
- Pravilnik o kvalitetu začina, ekstrakata začina i mešavina začina ("Službeni list SFRJ", br. 4/85 i 84/87);
- Pravilnik o kvalitetu belančevinastih proizvoda i mešavina belančevinastih proizvoda za prehrambenu industriju ("Službeni list SFRJ", br. 41/85 i 56/87);
- Pravilnik o kvalitetu kakao proizvoda, proizvoda sličnih čokoladi, krem proizvoda i bombonskih proizvoda ("Službeni list SFRJ", br. 2/88, 23/88, 63/88, 36/89 i 21/90);
- Pravilnik o kvalitetu jaja i proizvoda od jaja ("Službeni list SFRJ", br. 55/89);
- Pravilnik o kvalitetu piva ("Službeni list SFRJ", br. 91/91 i "Službeni list SRJ", br. 7/92 i 88/94);
- Pravilnik o kvalitetu šećera ("Službeni list SFRJ", br. 7/92);
- Pravilnik o kvalitetu kakao proizvoda i čokolade ("Službeni list SRJ", br. 41/93);
- Pravilnik o kvalitetu supa, sosova, dodataka jelima i srodnih proizvoda ("Službeni list SRJ", br. 41/93);
- Pravilnik o kvalitetu proizvoda od mesa ("Službeni list SFRJ", br. 29/74, 13/78 i 41/80);
- Pravilnik o kvalitetu proizvoda od mesa pernate živine ("Službeni list SRJ", br. 55/91);

- Pravilnik o kvalitetu proizvoda od voća, povrća i pektinskih preparata ("Službeni list SFRJ", br. 1/79, 20/82 i 74/90);
- Pravilnik o kvalitetu žita, mlinskih i pekarskih proizvoda, testenina i brzo smrznutih testa ("Službeni list SRJ", br. 52/95);
- Pravilnik o kvalitetu keksa i proizvoda sličnih keksu ("Službeni list SFRJ", br. 68/78 i 63/79);
- Pravilnik o kvalitetu meda i drugih pčelinjih proizvoda i metodama za kontrolu kvaliteta meda i drugih pčelinjih proizvoda ("Službeni list SFRJ", br. 4/85 i "Službeni list SRJ", br. 7/92);
- Pravilnik o kvalitetu voćnih sokova, koncentrisanih voćnih sokova, voćnih nektara, voćnih sokova u prahu i srodnih proizvoda ("Službeni list SRJ", br. 33/95);
- Pravilnik o kvalitetu skroba i proizvoda od skroba za prehrambene svrhe ("Službeni list SRJ", br. 33/95);
- Pravilnik o kvalitetu prirodne mineralne vode ("Službeni list SRJ", br. 45/93);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za enzimске preparate za prehrambene proizvode ("Službeni list SRJ", br. 12/2002);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za arome za prehrambene proizvode ("Službeni list SRJ", br. 52/2002);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za pomoćna sredstva u proizvodnji prehrambenih proizvoda ("Službeni list SRJ", br. 62/2002);
- Pravilnik o kvalitetu kafe i surogata kafe, čaja, začina, pekarskog kvasca, praška za pecivo, praška za puding, dijetetskih proizvoda i aditiva ("Službeni list SFRJ", br. 13/78, 20/80, 41/80, 45/81, 52/86, 33/89, 39/89 i "Službeni list SRJ", br. 7/93 i 68/93);
- Pravilnik o kvalitetu i drugim zahtevima za jaka alkoholna pića i ostala alkoholna pića ("Službeni list SRJ", br. 4/2003).

Član 35

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SCG".

Samostalni članovi Pravilnika o izmenama i dopunama

Pravilnika o deklarisanju i označavanju upakovanih namirnica ("Sl. list SCG", br. 12/2004)

Član 14

Podaci na staklenoj ambalaži originalnog pakovanja sa trajno utisnutom deklaracijom iz člana 33 tačka 1 ovog pravilnika koji nisu u skladu sa odredbama ovog pravilnika moraju biti dodatno odštampani na čepu, etiketi, alkici, privesku ili omotu namirnice.

Član 15

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu SCG".